

Monika MULARSKA-KUCHAREK*

WYBRANE ASPEKTY JAKOŚCI ŻYCIA W UNIEJOWIE W OPINII MIESZKAŃCÓW

WPROWADZENIE

W ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat problematyka jakości życia stała się przedmiotem zainteresowania zarówno teoretyków, jak i kreatorów życia społecznego. Przegląd literatury, a także obserwacja życia społecznego dostarczają sporo dowodów na to, że kategoria ta frapuje naukowców, społeczników, przedstawicieli zawodów społecznych i medycznych, a także reprezentantów lokalnej polityki.

Wysoka jakość życia coraz częściej uznawana jest za nadrzędny cel rozwoju zarówno na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym, jak i międzynarodowym. Przedstawiciele poszczególnych jednostek terytorialnych stosują wiele strategii mających na celu poprawę warunków bytu swoich mieszkańców, a tym samym poprawę jakości ich życia. Nie byłoby to jednak możliwe bez uwzględnienia stanowiska mieszkańców. Wsłuchiwanie się w głos opinii publicznej stanowi kluczowy element działań podejmowanych na rzecz poprawy jakości życia, ponieważ zarządzanie staje się wówczas bardziej efektywne z punktu widzenia zaspokajania szeroko rozumianych potrzeb mieszkańców.

Pozostając w zgodzie z powszechnymi przekonaniem, a także z zarysowanymi powyżej przesłankami, postanowiono poddać analizie wybrane aspekty jakości życia w Uniejowie, małym mieście, które od kilku lat podlega silnym przemianom. Inicjowanie owych zmian wpływa na życie społeczności lokalnej. A zatem poznanie jej opinii na temat oceny poszczególnych aspektów jakości życia, poza celem poznawczym, może mieć również walor aplikacyjny.

Podstawę empiryczną prezentowanych analiz stanowią badania społeczne przeprowadzone przez studentów Wydziału Nauk Geograficznych w ramach ćwiczeń terenowych realizowanych w 2013 r. Badania przeprowadzone zostały przy użyciu metody kwestionariuszowej w technice standaryzowanego wywiadu

* Monika Mularska-Kucharek, dr, Uniwersytet Łódzki, Wydział Nauk Geograficznych, Katedra Zagospodarowania Środowiska i Polityki Przestrzennej, 90-142 Łódź, ul. Kopcińskiego 31.

bezpośredniego na próbie dorosłych mieszkańców Uniejowa liczącej 281 osób. W badaniu zastosowany został dobór typu *random-route*¹.

Struktura próby przedstawia się następująco. W badaniu wzięło udział 56% kobiet i 44% mężczyzn. Biorąc pod uwagę wiek ankietowanych, najmniejszą grupę stanowią osoby do 20. roku życia (9,6%). Na podobnym poziomie kształtuje się odsetek ankietowanych w przedziale wiekowym 21–40 (36,1%) i tych najstarszych, czyli 50 lat i więcej (36,4%). Blisko 60% badanych to osoby z wykształceniem średnim. niespełna 20% to osoby z wykształceniem podstawowym, a nieznacznie ponad 20% to badani legitymujący się wykształceniem wyższym.

JAKOŚĆ ŻYCIA – PODSTAWY TEORETYCZNE

Historia pojęcia „jakość życia” ma długą tradycję. Po raz pierwszy termin ten pojawił się w słownikach amerykańskich po II wojnie światowej. Natomiast w latach siedemdziesiątych XX w. zaczął występować w kontekście najprzeróżniejszych programów „naprawczych” (idee pomocy społecznej i systemowej zmiany społecznej), mających na celu pomoc ludziom w wydzwignięciu się z ubóstwa, niedostatku, bezradności².

Początkowo jakość życia kojarzono wyłącznie z dobrostanem materialnym, z czasem pojęcie to zostało poszerzone o wartości niematerialne. Dostrzeżono bowiem, że wzrost dobrobytu materialnego i zaspokojenie podstawowych potrzeb nie musi oznaczać wzrostu pomyślności. Rozszerzenie jakości życia z obszaru „mieć” na „być” wiązało się z koniecznością wprowadzenia nowych kryteriów, takich jak: edukacja, wolność, zdrowie czy szczęście³. Największe zainteresowanie jakością życia pojawiło się wśród Amerykanów i Skandynawów, ponieważ zarówno Stany Zjednoczone, jak i państwa skandynawskie dążyły do uzyskania statusu państw dobrobytu. Dlatego też właśnie tam przeprowadzono najwięcej analiz dotyczących jakości życia. Historia tego pojęcia jest zatem długa i różnorodna.

Mimo iż pojęcie jakości życia ma tak długą tradycję i co więcej, jest przedmiotem zainteresowania wielu dyscyplin naukowych, nie wypracowano dotąd zgodnego stanowiska co do sposobu jego definiowania i pomiaru. Z literatury przedmiotu wynika, że po pierwsze pojęcie jakości życia utożsamiane jest z pojęciem szczęścia, dobrobytem, dobrymi relacjami z rodziną, z przyjaciółmi, po drugie kojarzone jest także z obiektywnymi warunkami życia⁴. Według

¹ Ankieterzy rozpoczęli realizację badania od wylosowanego punktu startowego, przeprowadzając kolejne wywiady w co trzecim mieszkaniu, od punktu startowego poczynając.

² Z. Ratajczak, *W pogoni za jakością życia. O psychologicznych kosztach radzenia sobie w sytuacjach kryzysu ekonomicznego*, Kolokwia Psychologiczne 2, 1993.

³ K. Walden-Gałaszko, M. Majkovicz, *Jakość życia w chorobie nowotworowej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 1994.

⁴ Zob. A. Bowling, J. E. Brazier, *Quality of Life*, Social Science and Medicine, Vol. 41 (10), 1995; C. Eiser, R. Morsa, *Can parents rate their child's health related quality of life? Results of a systematic review*, Quality of Life Research, 10, 2001; J. Czapiński, *Makropsychologia czyli*

F. Rothenbachera⁵ w niemieckiej tradycji językowej jakość życia to zarówno opis obiektywnego położenia, jak i subiektywne postrzeganie – tak w sensie subiektywnego szczęścia, zadowolenia, strachu, kłopotów, jak i w sensie refleksji nad obiektywnymi warunkami.

Chociaż jakość życia to wielowymiarowy i niejednoznaczny konstrukt, istnieje zgoda co do tego, że badanie stopnia zaspokajania materialnych i niematerialnych potrzeb jednostek i grup społecznych jest nie tylko potrzebne, ale i konieczne. Stąd też można wręcz zaryzykować konstatację, iż kategoria jakości życia jest jednym z ważniejszych aspektów współczesnego życia. Stała się przecież w ostatnich dekadach przedmiotem zainteresowania nie tylko przedstawiciele świata nauki (filozofów, psychologów, socjologów, geografów, ekonomistów), ale także opinii publicznej i reprezentantów wielu instytucji. Owo zainteresowanie wynika w dużej mierze z pogłębiającej się „świadomości społecznej w obrębie dążeń indywidualnych poszczególnych jednostek do jak najlepszej egzystencji”⁶.

W dzisiejszych czasach, poza badaniem jakości życia, próbami wypracowania właściwej metodologii, podejmuje się także szereg działań na rzecz odkrywania mechanizmów warunkujących dobre życie. Aspiracje naukowców i praktyków dotyczą poszukiwania determinant, które mogą prowadzić do polepszenia dobrostanu jednostek i społeczności. Systemowe⁷ podejście do jakości życia opiera się na założeniu, że subsystem symboliczny (kulturowy) rozpatrywany jest w swoich relacjach z subsystemem ideologicznym i ekonomicznym (produkcyjnym). Zgodnie z takim podejściem, do podstawowych elementów jakości życia relatywizowanej do relacji człowiek–przestrzeń zalicza się warunki mieszkaniowe, zawierające się w kategorii środowisko mieszkaniowe – habitat człowieka, obejmujące swym zakresem dom (mieszkanie), wraz z bliższym i dalszym otoczeniem materialnym i społecznym. Poziom jakości życia jest ściśle skorelowany ze standardem zamieszkania. Czyli, co oczywiste, im lepsza ma być jakość życia, tym lepsze powinny być standardy zamieszkania, kształtujące godne, wygodne, przyjazne i sprzyjające samorealizacji środowisko mieszkaniowe. Jakość tego środowiska wyraża się właśnie w ocenie stopnia nasycenia cechami pożądanymi, przede wszystkim z punktu widzenia jego użytkownika”⁸.

psychologia zmiany społecznej. Szkic osobisty, [w:] J. Grzelak, *Jednostka i społeczeństwo*, GWP, Gdańsk 2002, s. 23–48; E. Trzebińska, A. Łuszczynska, *Psychologia jakości życia*, Psychologia Jakości Życia 1, 2002.

⁵ R. Derbis, *Poczucie jakości życia a zjawiska afektywne*, Wyd. Uczelniane Wyższej Szkoły Gospodarki, Bydgoszcz 2007.

⁶ M. Wnuk, J. T. Marcinkowski, *Jakość życia jako pojęcie pluralistyczne o charakterze interdyscyplinarnym*, Probl. Higieny i Epidemiologii, t. 93 (1), 2012.

⁷ W. Misiak, *Jakość życia w osiedlach miejskich*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1993, s. 9–14.

⁸ I. Borowik, *Środowisko wielkomiejskich zespołów mieszkaniowych jako element jakości życia ich mieszkańców*, Architectus 2 (12), 2002.

WYBRANE ASPEKTY JAKOŚCI ŻYCIA W UNIEJOWIE

W literaturze przedmiotu jakość środowiska mieszkaniowego uznawana jest za jeden z istotniejszych wyznaczników jakości życia, a obecność elementów przyrodniczych oraz zgodna z oczekiwaniami struktura przestrzenna może w wyraźny sposób pomóc w podniesieniu tej jakości, służąc poprawie stanu zdrowia i samopoczucia mieszkańców⁹. Jakość miejskiego środowiska mieszkaniowego współtworzą zatem elementy materialno-społeczne, zawierające również własne wymiary jakościowe. Wśród nich wymienia się m.in.: środowisko naturalne (walory przestrzenno- krajobrazowe i ekologiczne), lokalizację habitatu w przestrzeni miasta i stopień jego związania z organizmem miejskim, kompozycję urbanistyczną oraz architekturę budynków, walory techniczne, funkcjonalne, a także estetyczne mieszkań, stopień nasycenia infrastrukturą społeczną, handlowo-usługową, małą architekturą, zielenią, miejscami wypoczynku i rekreacji oraz gęstość zaludnienia, skład społeczny, strukturę społeczno-zawodową gospodarstw domowych i poziom wspólnotowości wyrażający się w więziach lokalnych i sąsiedzkich¹⁰. Ważnym aspektem jakości zamieszkiwania są także poczucie bezpieczeństwa, dostępność do usług podstawowych i ponadpodstawowych oraz estetyka miasta.

W świetle powyższych założeń zrealizowane zostały badania wśród mieszkańców Uniejowa. Uwaga zespołu badawczego skupiona była na wybranych aspektach jakości środowiska mieszkaniowego, które stanowią ważny aspekt szeroko rozumianej jakości życia. W przypadku badanej zbiorowości ocenie poddano dostępność kilkunastu usług umożliwiających zaspokojenie określonych potrzeb mieszkańców, a także funkcjonowanie kluczowych instytucji na terenie Uniejowa. Poproszono również o ocenę poczucia bezpieczeństwa oraz czystości ulic, placów i budynków.

Z przeprowadzonych badań wynika, że w przypadku większości usług oceny pozytywne dominują nad negatywnymi (zob. tab. 1). Na uwagę zasługuje kilka aspektów. Bardzo dobrze oceniona została dostępność do sklepów spożywczych i basenów. Z dostępności do tych usług zadowolonych jest blisko 90% badanych. Z punktu widzenia jakości życia zarówno pierwszy, jak i drugi rodzaj usług ma istotne znaczenie. Zaspokajanie potrzeb konsumpcyjnych, szczególnie tych żywnościowych, to jedna z podstawowych potrzeb człowieka, zgodnie z teorią A. Masłowa¹¹. Natomiast dostęp do basenów kojarzy się bezwzględnie z wyższą jakością życia. Ten aspekt traktowany jest często przez przedstawicieli jednostek terytorialnych jako ważny element strategii marketingowej. Tak jest również

⁹ G. Schneider-Skalska, *Kształtowanie zdrowego środowiska mieszkaniowego. Wybrane zagadnienia*, Politechnika Krakowska, Kraków 2004, s. 10.

¹⁰ Szerzej: I. Borowik, *Środowisko wielkomiejskich zespołów mieszkaniowych jako element jakości życia ich mieszkańców*, *Architectus* 2 (12), 2002; I. Borowik, *Blokowiska – miejski habitat w socjologicznym oglądzie. Studium jakości wrocławskich środowisk mieszkaniowych*, Oficyna Wydawnicza Arboretum, Wrocław 2003.

¹¹ A. Masłow, *Motywacja i osobowość*, PAX, Warszawa 1990.

w przypadku Uniejowa, przy czym w tej sytuacji jest to jak najbardziej uzasadnione. Występowanie na terenie miasta wód termalnych w istotnym stopniu przyczyniło się do rozwoju miasta, a kompleksy basenowe stały się jego wizytówką. „Przyjęty przez władze Uniejowa kierunek rozwoju, a w rezultacie zmiana funkcji pełnionych przez to miasto, ma także społeczny wymiar”¹². A zatem uzasadniona jest konstatacja, że ten rodzaj usługi ma w przypadku mieszkańców tego małego miasta zarówno pośredni, jak i bezpośredni wpływ na jakość ich życia

Tabela 1. Ocena dostępności wybranych usług na terenie Uniejowa

Rodzaj usługi	Dostępność*			
	bardzo dobra	raczej dobra	raczej zła	zdecydowanie zła
	%			
Sklepy spożywcze	43,2	50,0	5,4	1,4
Sklepy odzieżowe	12,1	63,6	18,9	3,6
Sklepy ze sprzętem AGD/RTV	6,8	55,4	30,0	3,9
Rozrywka (kino, teatr, dyskoteka itp.)	3,2	44,3	37,1	8,6
Placówki kulturalne (muzea, koncerty, wystawy itp.)	7,5	53,9	26,1	5,4
Basen	54,3	40,4	3,2	2,1
Lekarz podstawowej opieki zdrowotnej	31,8	57,9	7,1	1,4
Lekarz specjalista	2,9	17,9	36,1	16,4
Restauracje, bary itp.	39,1	52,3	6,1	0,7
Miejsca rekreacji, uprawiania sportu (siłownia, bieżnia, aerobik itp.)	25,7	57,9	10,4	3,2
Naprawa sprzętu domowego	5,4	28,9	41,8	13,9
Fryzjer/zabiegi kosmetyczne	42,9	43,6	5,4	5,2

* W tabeli pominięto kategorię „trudno powiedzieć”.

Źródło: opracowanie własne.

Równie wysoko, w porównaniu z dwiema wyżej wymienionymi usługami, ocenione zostały usługi typu: restauracje, bary, a także miejsca rekreacji i uprawiania sportu. Jest to zapewne pokłosie rozwijającej się nieustannie w mieście funkcji turystycznej. Warto podkreślić, że wspomniane aspekty jakości życia znacznie gorzej ocenione zostały w przypadku innych małych miast, takich jak

¹² N. Kowalczyk, M. Lamprecht, E. Osuch, *Wpływ ruchu turystycznego na życie mieszkańców Uniejowa*, Biuletyn Uniejowski, 2013, s. 67.

Stryków, Koluszki¹³, Ozorków¹⁴. W przypadku Uniejowa wysoko oceniona została także dostępność do lekarzy opieki podstawowej, a także usługi fryzjersko-kosmetyczne (zob. tab. 1). Ze wszystkich uwzględnionych w badaniu usług złą dostępnością charakteryzują się jedynie „lekarze specjaliści” oraz „naprawa sprzętu domowego”. Biorąc pod uwagę fakt, że są to tylko dwie z dwunastu badanych usług, ocena dostępności w przypadku Uniejowa wypada bardzo dobrze, szczególnie jeśli porówna się ją z innymi małymi miastami, o których wspomniano powyżej. Można zatem stwierdzić, że badana zbiorowość znajduje się w dobrej sytuacji, jeśli chodzi o zaspokajanie potrzeb podstawowych. Ma to zapewne odzwierciedlenie w ocenie jakości życia. Uzyskane wyniki potwierdzają zatem wygłaszane coraz częściej opinie, iż Uniejów staje się atrakcyjnym miastem do życia. Jest to ważne zarówno z punktu widzenia autochtonów, jak i ludności napływowej. Tak dla pierwszej, jak i dla drugiej grupy istotny jest również fakt, że miasto nieustannie się rozwija, a przyznanie mu w 2012 r. statusu uzdrowiska (Dz. U. 2012, poz.782) otworzyło nowe możliwości.

Bez wątpienia „dzisiejszy wizerunek miasta i coraz silniejsza obecność Uniejowa nie tylko w świadomości mieszkańców regionu, ale także całego kraju jest zasługą licznych działań promocyjnych prowadzonych przez obecne władze miasta”¹⁵. Z wykonanych badań wynika, że podejmowane przez burmistrza i jego współpracowników inicjatywy są przez mieszkańców doceniane i zauważane. Ocena sposobu zarządzania miastem kształtuje się na bardzo wysokim poziomie. Ponad 40% respondentów odpowiadających na pytanie o poziom zadowolenia z działań podejmowanych przez lokalne władze wybrało kategorię „zdecydowanie zadowolony”, niezadowolonych z kolei jest niespełna 3%.

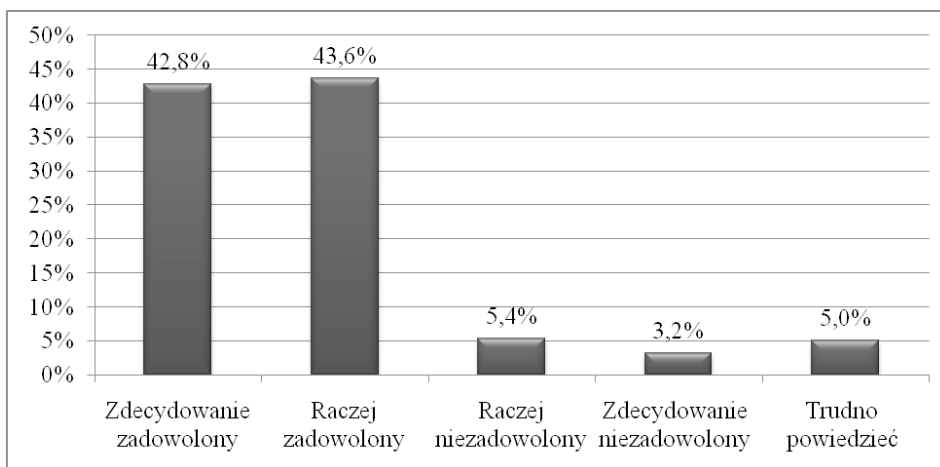
Wyniki te w szerszym kontekście są zaskakujące. W przypadku Polaków dominuje raczej negatywne nastawienie do władz lokalnych i ich działań, dotyczy to zarówno małych, jak i dużych ośrodków miejskich. Dla porównania, w Łodzi poziom zadowolenia mieszkańców ze sposobu zarządzania miastem kształtuje się na poziomie kilkunastu procent¹⁶, podobnie w Koluszkach, Tuszynie. A zatem wynik uzyskany w przypadku władz Uniejowa jest niewątpliwie ponadprzeciętny. Ma to oczywiście swoje uzasadnienie. Rzadko kiedy ma się do czynienia z sytuacją, w której rozwój ma charakter tak dynamiczny, jak w przypadku omawianego małego miasta. Jest to jednak w dużej mierze zasługa osób nim zarządzających, z burmistrzem na czele, który we właściwy sposób potrafił wykorzystać potencjał Uniejowa. Warto podkreślić, że działania władz lokalnych od samego początku miały charakter wielopłaszczyznowy i charakteryzowały się dużą skutecznością, przede wszystkim w pozyskiwaniu funduszy unijnych, które

¹³ Raport z ćwiczeń terenowych przeprowadzonych na terenie Strykowa i Koluszek.

¹⁴ Niepublikowane wyniki badań zrealizowanych w ramach grantu dla młodych naukowców pt. „Kapitał społeczny w małym mieście – na przykładzie Ozorkowa”.

¹⁵ M. Lamprecht, M. Turoń, K. Urbańska, *Współczesne przemiany Uniejowa w opinii mieszkańców miasta i regionu*, Biuletyn Uniejowski, 2013, s. 84.

¹⁶ Niepublikowany raport z badań zrealizowanych w ramach grantu „Kapitał społeczny a przedsiębiorczość i jakość życia mieszkańców Łodzi”.

Ryc. 1. Poziom zadowolenia ze sposobu zarządzania Uniejowem przez burmistrza miasta i jego współpracowników

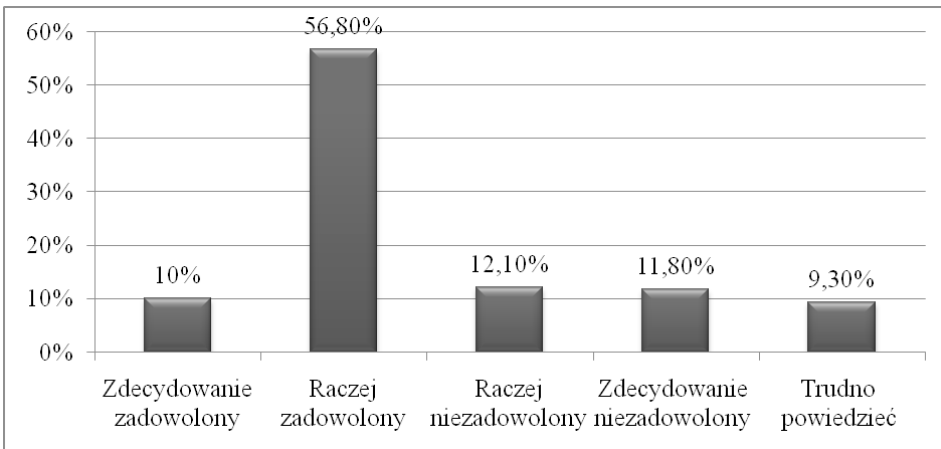
Źródło: opracowanie własne

w istotnym stopniu umożliwiły rozwój funkcji turystycznej i uzdrowiskowej. Pozwoliły również na zrealizowanie inwestycji związanych z infrastrukturą gminy, m.in. budowę i remont dróg, kanalizacji, ciepłociągów itp., co poprawiło jakość życia mieszkańców. I choć wprowadzane zmiany mają także swoich przeciwników, to jest ich zdecydowanie mniej niż tych, którzy odczuwają satysfakcję z metamorfozy miasta. Wnioski płynące z omawianego projektu badawczego oraz obserwacji życia społecznego potwierdzają wyniki badań przeprowadzonych w 2012 r. wśród mieszkańców Uniejowa, których poproszono o ocenę zmian, jakie nastąpiły w mieście po roku 2005¹⁷. Ewaluacji poddano sześć aspektów owych przemian: poziom rozwoju turystyki i rekreacji, wygląd miasta, poziom rozwoju gospodarczego, wyposażenie w usługi, dostęp do kultury i oświaty, poziom życia mieszkańców. Warto podkreślić, że w przypadku każdej z ocenianych kategorii dominowały odpowiedzi wskazujące na pozytywne skutki przemian. Jest to zatem kolejny dowód na to, że mieszkańcy Uniejowa mają podstawy ku temu, aby odczuwać zadowolenie ze sposobu zarządzania miastem przez burmistrza i jego współpracowników.

Kolejnym istotnym aspektem z punktu widzenia jakości życia jest ocena zadowolenia mieszkańców z funkcjonowania opieki zdrowotnej w Uniejowie (zob. ryc. 2). W tym przypadku oceny nie są już tak pozytywne, jak w odniesieniu do sposobu zarządzania miastem przez burmistrza i jego współpracowników. Tym razem dominuje kategoria „raczej zadowolony”, taką opinię wyraziło około 50% respondentów, niezadowolenie odczuwa natomiast niespełna 20% bada-

¹⁷ M. Lamprecht, M. Turoń, K. Urbańska, *Współczesne przemiany Uniejowa w opinii mieszkańców miasta i regionu*, Biuletyn Uniejowski, 2013, s. 85.

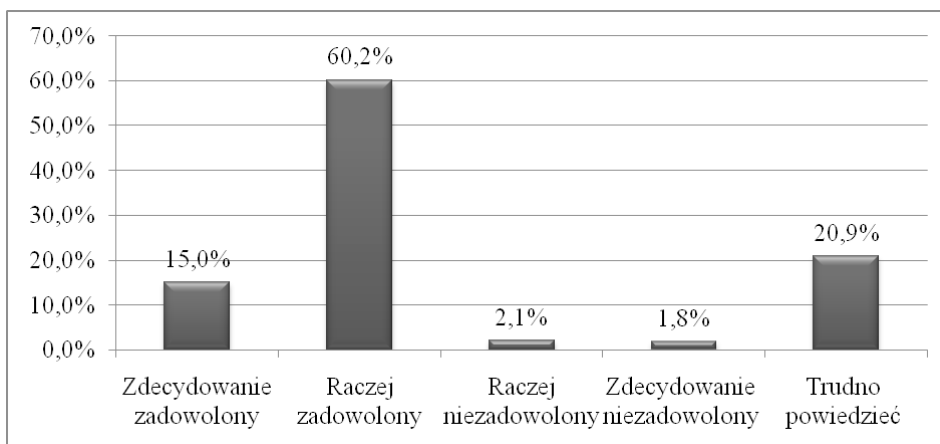
nych. W porównaniu z innymi małymi miastami ten wymiar jakości życia wypada nieco gorzej. Dla przykładu, w przypadku Strykowa, Koluszek, Tuszyna, zdecydowane zadowolenie z opieki zdrowotnej osiąga średnio trzykrotnie lepsze wyniki. W pierwszym wymienionym mieście kształtuje się ono na poziomie 80%, a w dwóch pozostałych na poziomie blisko 40%. Warto także podkreślić, że w tych trzech miastach osób niezadowolonych z instytucji zapewniających opiekę zdrowotną jest znacznie mniej niż w Uniejowie.

Ryc. 2. Poziom zadowolenia mieszkańców z funkcjonowania opieki zdrowotnej w Uniejowie
Źródło: opracowanie własne

Podobnie jak w przypadku opieki zdrowotnej, kształtuje się zadowolenie z funkcjonowania instytucji edukacyjnych. Opinie na ten temat przedstawione zostały na rycinie 3.

Zdecydowane zadowolenie w tym przypadku odczuwa 15% badanych. Dominują natomiast ci, którzy reprezentują kategorię „raczej zadowolony”. Interesująco przedstawiają się dwie pozostałe kategorie: poczucie niezadowolenia i brak jednoznacznej opinii w badanym aspekcie jakości życia. Poczucie niezadowolenia z istniejących na terenie Uniejowa instytucji związanych z edukacją kształtuje się bardzo nisko (niecałe 5%), ale relatywnie wysoko natomiast kategoria „trudno powiedzieć” (blisko 17%). Bez wątplenia jednak badany aspekt jakości życia oceniany jest przez badanych pozytywnie, co stanowi zapewne ważny wyznacznik jakości ich życia. Edukacja ma we współczesnych czasach coraz większe znaczenie dla człowieka i stanowi bardzo często jedno z ważnych kryteriów wyboru miejsca zamieszkania. Dostęp do żłobków, przedszkoli, szkół, ich właściwe funkcjonowanie w istotnym stopniu decydują o jakości życia na terenie danej jednostki administracyjnej, podnosząc jednocześnie jakość życia mieszkańców. Dlatego też m.in. właściwa oferta edukacyjna stanowi ważny element marketingu terytorialnego. Równie ważny jest dostęp do miejsc pracy. Niestety

Ryc. 3. Poziom zadowolenia mieszkańców z funkcjonowania instytucji edukacyjnych w Uniejowie

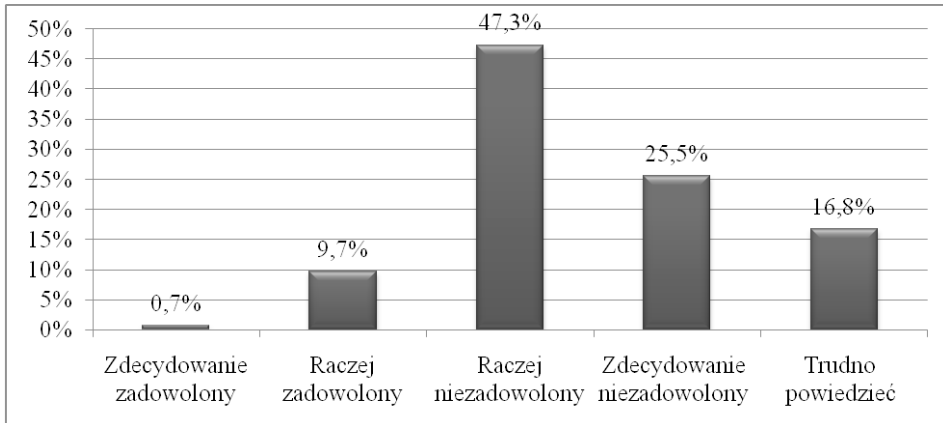
Źródło: opracowanie własne

ten wymiar jakości życia w przypadku Uniejowa przedstawia się najgorzej ze wszystkich analizowanych.

Jak wynika z wykresu 4, poczucie zadowolenia badanych z możliwości znalezienia dobrej pracy w Uniejowie dotyczy niezbyt licznej grupy osób. W sumie bardzo zadowolonych i raczej zadowolonych jest niewiele ponad 10%. Jest to bardzo niski wynik w porównaniu z ocenami negatywnymi, które kształtują się na poziomie 72%. Biorąc pod uwagę fakt, że praca stanowi istotny przejaw ludzkiego życia, kwestia dostępności miejsc pracy jest jednym z kluczowych wyznaczników jakości życia, zarówno w jej aspekcie obiektywnym, jak i subiektywnym.

Wyniki badań przeprowadzonych wśród Europejczyków potwierdzają tezę, że posiadanie pracy łączy się z poczuciem zadowolenia z życia. Bezrobocie natomiast jest najistotniejszym negatywnym czynnikiem oddziałującym na jakość życia¹⁸. Ze względu na fakt, iż posiadanie pracy jest tak ważnym aspektem ludzkiego życia, nie tylko w kwestii jakości tego życia, ale egzystencji człowieka, podejmuje się szereg inicjatyw na rzecz tworzenia miejsc pracy. Są to działania pojawiające się zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym czy lokalnym. Rozwój rynku pracy to zadanie, któremu starają się sprostać przedstawiciele jednostek samorządowych, zdając sobie jednocześnie sprawę, że dostępność miejsc pracy wiąże się w sposób pośredni i bezpośredni z jakością życia, a ponadto jest jednym z kluczowych czynników warunkujących migrację kapitału ludzkiego. W przypadku Uniejowa sytuacja rynku pracy wprawdzie nadal pozostawia wiele do życzenia, ale od kilku lat znacznie się poprawia. Jest to zwią-

¹⁸ L. E. Kotowska i in., *Życie rodzinne i praca. Drugie europejskie badanie jakości życia*, projekt badawczy „Monitorowanie jakości życia w Europie”, Urząd publikacji Unii Europejskiej, Europejska Fundacja na Rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy, Luksemburg 2010, s. 2.

Ryc. 4. Poziom zadowolenia mieszkańców z możliwości znalezienia dobrej pracy w Uniejowie
Źródło: opracowanie własne

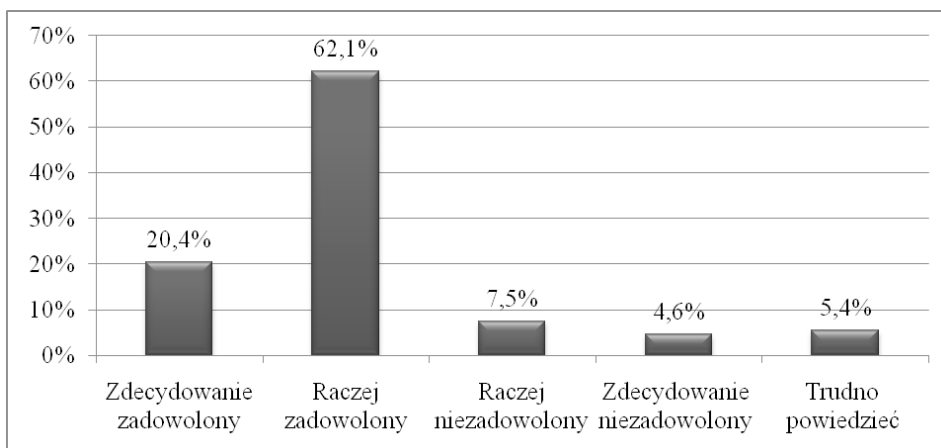
zane z dynamicznym rozwojem funkcji turystycznej w mieście, co siłą rzeczy przyczynia się do tworzenia nowych miejsc pracy. Warto wspomnieć, że w przypadku wspomnianych wcześniej Koluszek poziom zadowolenia ze znalezienia dobrej pracy kształtuje się na poziomie zaledwie 5%, a dominuje zdecydowane niezadowolenie. Podobnie sytuacja wygląda w Ozorkowie. A zatem w przypadku Uniejowa sytuacja nie jest tak zła jak w innych małych miastach. Jednakże jego mieszkańcy, poproszeni o wyrażanie opinii na temat ewentualnych zmian, które powinny nastąpić w Uniejowie, w zdecydowanej większości wskazali na rozwój rynku pracy jako najważniejszy kierunek zmian¹⁹.

Znacznie lepiej w porównaniu z wyżej wymienionymi kwestiami kształtują się dwa ostatnie aspekty jakości życia, tj. poczucie bezpieczeństwa oraz czystość ulic, placów i budynków. Informacje na temat tych dwóch wymiarów przedstawione zostały odpowiednio na rycinach 5 i 6.

Z graficznej ilustracji wynika, że zadowolenie ze stanu bezpieczeństwa w Uniejowie typowe jest dla zdecydowanej większości mieszkańców. Bezpiecznie w miejscu swojego zamieszkania czuje się ponad 80% badanych. Warto wspomnieć, że uzyskane wyniki są porównywalne z danymi ogólnopolskimi. Badania CBOS pokazują, że zadowolenie w tym względzie jest niemal powszechne – wyraża je dziewięciu na dziesięciu respondentów (89%)²⁰. A zatem mieszkańcy Uniejowa, podobnie jak Polacy, czują się u siebie bezpieczni. Z punktu widzenia jakości życia pozytywne oceny w tym aspekcie są nieodzowne. Poczucie bezpieczeństwa to jedna z naczelných potrzeb człowieka. W miejscu, w którym ludzie czują się niebezpiecznie, nawet najlepsze usługi nie są w stanie sprawić, aby poczuli się dobrze i mogli swobodnie z tych usług korzystać. Zapewnienie bezpie-

¹⁹ M. Lamprecht, M. Turoń, K. Urbańska, *Współczesne przemiany Uniejowa w opinii mieszkańców miasta i regionu*, Biuletyn Uniejowski, 2013, s. 87.

²⁰ *Bezpieczeństwo publiczne*, CBOS, 2013.

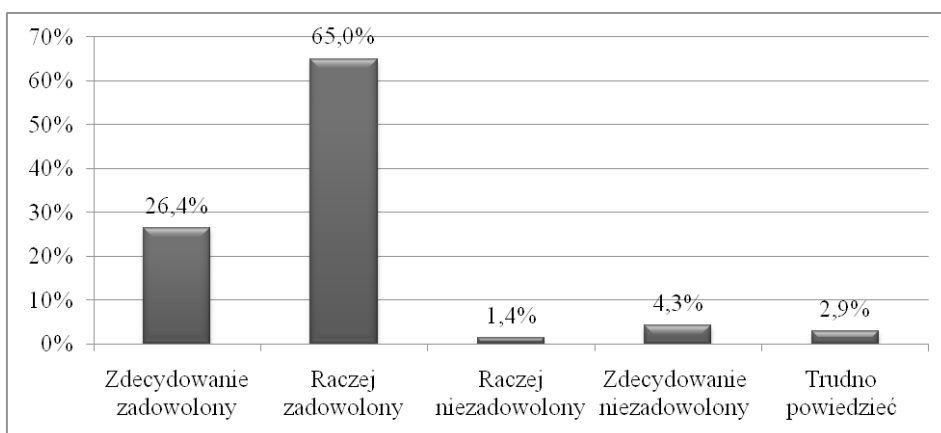

Ryc. 5. Poziom zadowolenia mieszkańców ze stanu bezpieczeństwa w Uniejowie

Źródło: opracowanie własne

czeństwa jest zatem kluczowe zarówno ze względu na mieszkańców, jak i osoby odwiedzające. Bezwzględnie warunkuje ono jakość życia w mieście. Znacznie mniejsze znaczenie natomiast, z punktu widzenia dobrostanu psychicznego, mają dla człowieka względy estetyczne. Są one jednak bardzo często brane pod uwagę w przypadku oceny jakości zamieszkiwania. Estetyka miejsca zaczyna bowiem mieć coraz większe znaczenie w życiu człowieka. Potrzeba harmonii i piękna dotyczy wielu aspektów życia, w tym przestrzeni, z którą obcujemy. Czystość ulic, placów, budynków tę właśnie potrzebę zaspokaja.

Z przeprowadzonych badań wynika, że w przypadku mieszkańców Uniejowa estetyczny aspekt przestrzeni miejskiej oceniany jest bardzo pozytywnie. Z czy-

Ryc. 6. Poziom zadowolenia mieszkańców z czystości ulic, placów i budynków

Źródło: opracowanie własne

stości ulic, placów, budynków zadowolonych jest ponad 90% badanych. Sytuacja ta w porównaniu z odczuciami mieszkańców innych małych miast (Strykowa, Koluszek, Ozorkowa), a także Łodzi zasługuje na uwagę. Można zatem zaryzykować konstatację, że osoby zarządzające miastem w pełni podzielają przekonanie, iż dbałość o czystość i estetykę przestrzeni miejskiej jest swego rodzaju wizytówką. Ma to jednak znaczenie nie tylko dla osób odwiedzających miasto, ale także dla mieszkańców.

PODSUMOWANIE

Przegląd literatury dotyczącej jakości życia potwierdza przekonanie, że kategoria ta jest przejawem ducha epoki czy też ideą, której czas właśnie nadszedł. Powodów, dla których zajmuje ona tak poczesne miejsce w badaniach, rozważaniach i dyskusjach, jest zapewne sporo. Jedną z podstawowych przyczyn to fakt, iż jakość życia stanowi główną przesłankę celowej aktywności człowieka. Jednakże to duże zainteresowanie jakością życia, zarówno na polu naukowym, jak i praktycznym, sprawia, że pojęcie to wciąż ewoluuje, stając się coraz bardziej wieloznacznym²¹.

W przypadku omawianego projektu badawczego uwaga skupiona została na wybranych aspektach jakości życia w Uniejowie. W przeprowadzonym sondażu społecznym zbadano recepcję bardzo istotnych, z punktu widzenia dobrego życia w mieście, wymiarów jakości zamieszkiwania. Uzyskane wyniki porównano z rezultatami badań zrealizowanych na terenie innych małych miast, a także Łodzi. Dzięki temu uzyskano bardziej wykrystalizowany obraz jakości życia w Uniejowie, który potwierdza powszechne opinie dotyczące pozytywnych zmian, jakie zachodzą na terenie tego miasta. Jego dynamiczna metamorfoza przyczynia się do wzrostu poziomu i jakości życia mieszkańców. Rozwój miasta ma swoje pozytywne konsekwencje dla wielu aspektów życia społecznego, czego potwierdzeniem są przeważające zdecydowanie opinie pozytywne nad negatywnymi. Oczywiście są kwestie, które nadal pozostawiają wiele do życzenia. Do nich należą z pewnością rynek pracy i jakość opieki zdrowotnej. Te aspekty jakości życia ocenione zostały przez mieszkańców znacznie gorzej w porównaniu z pozostałymi.

Uzyskane rezultaty badawcze mają wymiar poznawczy i diagnostyczny. Ze względu na zakres analizowanych zjawisk, uzyskane wyniki mogą mieć znaczenie zarówno dla indywidualnych osób, jak i dla kreatorów życia społecznego, w tym przedstawicieli jednostek terytorialnych, bo „najbardziej nowoczesny kierunek myślenia to ten, który znów odkryje pojedynczego człowieka”²². Miasto, które chce się rozwijać, musi umieć stworzyć swoim mieszkańcom

²¹ P. Andre, D. Bitondo, *Development of a Conceptual and Methodological Framework for the Integrated Assessment of the Impacts of Linear Infrastructure Projects on Quality of Life*, CEAA, 2001.

²² W. Gombrowicz, *Dzienniki*, t. 1–3, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1986.

dobre warunki życia. Z przeprowadzonych badań wynika dość jednoznacznie, że Uniejów ma na to bardzo duże szanse. Może zatem stać się przykładem dla innych miast.

Bibliografia

- Andre P., Bitondo D., *Development of a Conceptual and Methodological Framework for the Integrated Assessment of the Impacts of Linear Infrastructure Projects on Quality of Life*, Canadian Environment Assessment Agency, 2001.
- Bezpieczeństwo publiczne*, CBOS, Warszawa 2013.
- Borowik I., *Środowisko wielkomiejskich zespołów mieszkaniowych jako element jakości życia ich mieszkańców*, Architectus, 2 (12), 2002.
- Bowling A., Brazier J. E., *Quality of Life*, Social Science and Medicine, Vol. 41 (10), 1995.
- Czapiński J., *Makropsychologia czyli psychologia zmiany społecznej. Szkic osobisty*, [w:] Grzelak J., *Jednostka i społeczeństwo*, GWP, Gdańsk 2002, s. 23–48.
- Eiser C., Morsa R., *Can parents rate their child's health related quality of life? Results of a systematic review*, Quality of Life Research 10, 2001.
- Gombrowicz W., *Dzienniki*, Wydawnictwo Literackie, t. 1–3, Kraków 1986.
- Kotowska L. E. i in., *Drugie europejskie badanie jakości życia. Życie rodzinne i praca. Projekt badawczy: Monitorowanie jakości życia w Europie*, Urząd publikacji Unii Europejskiej, Europejska Fundacja na rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy, Luksemburg 2010.
- Kowalczyk N., Lamprecht M., Osuch E., *Wpływ ruchu turystycznego na życie mieszkańców Uniejowa*, Biuletyn Uniejowski, 2013.
- Lamprecht M., Turoń M., Urbańska K., *Współczesne przemiany Uniejowa w opinii mieszkańców miasta i regionu*, Biuletyn Uniejowski, t. 2, 2013.
- Maslow A., *Motywacja i osobowość*, PAX, Warszawa 1990.
- Misiak W., *Jakość życia w osiedlach miejskich*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1993.
- Ratajczak Z., *W pogoni za jakością życia. O psychologicznych kosztach radzenia sobie w sytuacjach kryzysu ekonomicznego*, Kolokwia Psychologiczne 2, 1993.
- Schneider-Skalska G., *Kształtowanie zdrowego środowiska mieszkaniowego. Wybrane zagadnienia*, Politechnika Krakowska, Kraków 2004.
- Trzebińska E., Łuszczynska A., *Psychologia jakości życia*, Psychologia Jakości Życia, 1, 2002.
- Walden-Gałuszko K., Majkowicz M., *Jakość życia w chorobie nowotworowej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 1994.
- Wnuk M., Marcinkowski J. T., *Jakość życia jako pojęcie pluralistyczne o charakterze interdyscyplinarnym*, Probl. Higieny i Epidemiologii, t. 93 (1), 2012.

SELECTED ASPECTS OF THE QUALITY OF LIFE IN UNIEJÓW IN RESIDENTS' OPINIONS

Summary

High quality of life is increasingly regarded as the main development goal at local, regional, national and international level. Representatives of territorial units employ various strategies designed to improve the residents' living conditions, which translates into higher quality of life. This, however, would not be possible without taking into account the opinions and preferences of the residents. Public opinion is a key element in taking actions to enhance the quality of life because it makes the management of this process more effective.

This article presents the results of surveys concerning evaluation of selected aspects of the quality of life in Uniejów, such as accessibility of certain services and functioning of key institutions in the town. The findings have not only the cognitive character but can also be valuable in practical applications.

Słowa kluczowe: jakość życia, badania społeczne, aspekty jakości życia, Uniejów

Key words: quality of life, social surveys, aspects of the quality of life, Uniejów